

Korošec.

Gospodarski in političen list za koroške Slovence.

Izhaja vsako drugo soboto

v Kranju (tiska Iv. Pr. Lampret; izdaja konsorcij „Gorenjca“; odgovorni urednik Lavoslav Mikus).

Velja za celo leto 4 K in se plačujejo naročnina in inserati naprej. Vsi rokopisi, pisma in druga pošiljave naj se pošiljajo na uredništvo in upravnništvo „Korošca“ v Kranju. Rokopisi se ne vračajo. Za oglase se plačuje za enostopno petilvrsto za enkrat 12 v, za dvakrat 18 v za trikrat 24 v, za večkrat po dogovoru.

Posamezne številke stanejo 10 vin.

Štev. 26.

V Celovcu, v soboto, dne 27. novembra 1909.

Leto II.

Deželni šolski svet še ne odneha s krivicami.

Kljub viharju, ki je nastal vsled krivičnih imenovanj po vsem slovenskem Koroškem in ki se ni in tudi ne bo kmalu ponehal, se deželni šolski svet zavoljo tega pri nameščanju učiteljev prav nič ne poboljša. Ni dosti, da je v emi prejšnjih sej imenoval kot pomožnega učitelja učiteljskiščenka (torej še dijaka), da so pa slovenski abiturijenti čakali brez službe. Ta pomožni učitelj je Jožef Grobl na Brnci.

Šolski svet je v zadnji seji sklenil zopet nekaj znamenitega! Namestil je Ant. Werdauza kot pomožnega učitelja, Hildegardo Sauscha pa kot pomožno učiteljico. Proti temu bi seveda ne imeli nič, da se nameščajo neizkušeni učiteljskiščeniki za pomožne učitelje in posebno tedaj, ako pomanjkuje učiteljev. To pa v tem slučaju ni! Dva abiturijenta Slovence (toraj z maturo), doma na Spod. Koroškem, toraj Korošca, ne dobita mesta, Nemec pa, četudi nima izpita, dobi takoj mesto.

Radovedni smo, kaj poreče naučno ministrstvo na protest, ki ga je vložil Grafenauer, in kakšne posledice bo imelo postopanje dež. šol. sveta za državni zbor. Da bode vse tako gladko izteklo, to naj si gospod deželni nadzornik ne domišljuje. Da tudi slovenske občine ne bodo molčale proti takemu brezprimernemu skandaloznemu postopanju šolskih oblasti, bodi samo mimogrede omenjeno. Slovenec je sicer potrpežljiv, toda njegova potrpežljivost ni večna, enkrat bo tudi konec.

Šolska reforma.

«Naše šolske oblasti in njihovi učitelji so namreč prepričani, da je ves svet le za šolo tukaj, šolska klop je na svetu najpotrebnejša stvar, da moramo delati in uživati življenje, da še celo zveličanje lahko pogrešamo, da imamo le zadosti lepih šolskih spričeval.» («Mir», 31. maj, srpana 1909, št. 34).

Res lepo besede so, vredne, da se zapomnijo! Je vsaj nekaj stvarnega tukaj, da gospodje okrog «Mi a» ne bodo mogli še nadalje trditi, da se šol ne branijo! Tukaj zopet kos krščanske ljubezni do

svojega bližnega! Ubogemu kmetu niti izobrazbe ne privoščijo, želijo samo, da bi ostali butci, katere bi potem tem lažje bombardirali in prevstvarjali po svoje. Kaj ko bi neki le dopisnik bil brez šol, ali pa urednik «Mira»? Zakaj ravno tisti ljudje, ki tako dolgo študirajo, drugim ubogim ljudem, ki itak nič drugega ne morejo pridobiti, nego dobro izobrazbo, niti te ne privoščijo! Dovolj sramotno! Nili to gola nevoščljivost, eden poglavitnih grehov! «Liberalna doba je ljudi učila delo zaničevati in to zaničevanje dela ima posledice, da tak uradnik noče več dati sina obrtniku ali trgovcu kot učenca.» Dopisnik je pozabil še eno dostaviti, da je liberalna šola tudi njega to naučila, ga usposobila za to, kar je, da se pa nikoli ne pritoži čez to neumno šolo, ki je iz njega naredila, kar je. Pozabil je, da bi po tem nasvetu, katerega on priporoča, ne bil nikoli to, kar je —! Svojo premodro premišljevanje pa še sklene z naslednjo, zelo zanimivo željo:

«Morebiti pa se bo kdaj tudi ta vrč zdrobil; iz njega pije ljudstvo že dosti dolgo pogubni strup. Menda ni treba človeku biti prerok, da spozna, kako se bodo po sto letih ljudje čudili brezmejni neumnosti naše dobe, ki pusti po nesmiselnem šolskem redu uničevati svoje mladino na duši in telesu, in ki za to pokončevanje plačuje še velikanski denar.»

K takšni modrosti ni treba nobene pripombe! Kdor ima pamet bo sam sodil! Zato se nam Slovincem na Koroškem pa tudi tako dobro godi, ker ne rabimo in tudi nimamo svojih šol! Res najbolje bo, ako se vrnejo zlati časi, ki jih še imajo culukafri in drugi divji narodi po Afriki in Avstraliji. «Mir» pa naj takoj odpošlje poslanca, (najboljše dopisnika samega) tja, da prestudira razmere in da jih potem poslanci pri prihodnji seji državnega zbora predlagajo kot nadomestek za odpravljeni sedanji šolski red. S tem pa bo obenem tudi odpravljen ves davek, ki ga ljudstvo plačuje! Res, boljših časov si ne moremo želeli! — «Mir» pa bo bolj v časti, nego Jožef II.

Naslednje pa primerimo drugo misel, ki je zagledala luč sveta v isti številki «Mira» kakor

prejšno in sicer pot imenom «Zadnji apel». Ustanovila se je prva podružnica novega «Slovenskega šolskega društva v Celovcu», ki si je stavilo nalogo, pečati se intenzivneje s perečim šolskim vprašanjem na Koroškem, od katerega rešitve je končno odvisno za koroške Slovence — ali biti ali ne biti.» To je zopet ravno nasprotno. Zdaj pa sodi, človek!

Kdo je odgovoren za kruto zatiranje koroških Slovencev ... ?

Odkar se govori o koroških Slovincih, poznali smo le slabe čase, in kdor bo enkrat pisal politično zgodovino slovenskega naroda, bo moral debelo podčrtati, da je v koroških Slovincih zdravo in močno jedro. Le pomislite! odkar smo prišli v sedanje meje, nas germanizirajo. Vse, kar ima moč in veljavo, z vlado vred, je proti nam in že od nekdaj trosijo Nemci težke vreče denarja med nas, da bi nas izpodrinili iz naših mej. Od nekdaj se hlinijo slovenskemu kmetu, delavcu in obrtniku Nemci v obraz, za hrbotom pa študirajo in premišlujejo, kako bi napravili iz nas Nemce, tiste pa, ki se zoperstavljajo, spravili v stran. In vendar še živimo in lahko rečemo, da se je meja v zadnjih desetletjih sicer krčila, toda v primeri s sovražno silo le malo krčila.

Nasproti temu pa se organizirajo naši kmetje in kar še ni organizirano, je toliko vzbujeno, da se za to pripravlja. Delavske sile že čakajo in treba jih je samo spraviti in zjediniti pod pravim narodnim geslom. Razven dosedanjih narodnih delavcev pojavili so se iz vseh stanov še drugi, tako da se lahko reče, naša veja poganja krepke mladike.

Toda v zadnjih letih, posebno pa, odkar je na krmilu sedanja vsenemška vlada, so se vrgli Nemci z najhujšo silo na koroške Slovence.

Nemci očitno vidijo in čutijo, da Slovani napredujejo povsod, in da bo enkrat v Avstriji konec nemškega gospodstva. Nemci vidijo, kako se

PODLISTEK.

Povest iz hudih turških časov.

Spisal Ferdo Plomlč.

Dalje.

Pri sosedni mizi pa so sedeli resnih lic in važnih pogovorov štirje kmetje, med njimi Jernej. Počasi so srebali domači ol iz lončenih vrčkov ter se pomenkovali o gosposki, o letini in o nadlogah. In prišli so do sklepa, da bi gosposka bila lahko boljša, kakor tudi letina; a da bog ni dal ne prvega, ne drugega, in da treba potrpeti, saj je drugod mnogo huje.

Ko so pa pričeli govoriti o nadlogah, so se takoj spomnili turske sibe.

«Na kranjski strani so že, kakor je slišati, Bog ne daj, da bi pridrli k nam.»

«Beži, beži, strahopetec,» zavrne prvega kmeta drugi, «k nam ne pridejo, jim je pregorato.»

«Gorenjska stran je tudi gorata, pa so vendar udri tjakaj.»

«In tam bode opravili, kar imajo opraviti, pa se bodo vrnili v svojo tursko deželo,» tolaži Jernej sosede.

Tu se jame vmešavati v pogovor kovač od bližnje mize, ki reče:

«Sram vas bodi vseh skupaj in vas, očka starejšina, najprej, da tako govorite. Pomagati bi raje šli svojim sosedom onkraj gor.»

«Pa bi rajše šli ti in tvoji pajdaši, saj ste od tam nekje doma, in tu ste samo za nadlego,» odgovori dostojanstveno starejšina Jernej.

«Kaj je rekel stavec?» vpraša izzivajoče «hudi Janez,» katerega se je že lotevalo vino.

V tem hipu stopi gruča domačih fantov v krčmo, ki glasno pozdravijo kmete ter sedejo za tretjo mizo. Ko se prvi hrušč poleže, pravi nekdo izmed fantov: «Huda bo, huda! Pri Trbižu so že videli Turke.»

«Kaj res?» se preplašijo kmetje.

«Strašila so videli zajci,» reče Jernej.

«Kaj je prej rekel stavec?» se oglasi zopet «hudi Janez» in udari po mizi. Očitno je bil pijan.

«Molči!» zarenči nanj Matije, najstarejši kovač, «jeli ne vidiš, da nas je malo.»

Ali Janezovo zabavljanje so že čuli kmetje in fantje.

«Kaj ima tisti kovaški pritepenec tam, a?» oglasi se nek fant in prime za vrč.

«Mir!» tolaži Jernej.

«Vi očka Jernej pa mu nikar ne dajajte še potuhe, če tudi lazi za vašo Nežiko in postoja po cele noči pred njenim oknom.»

To je bilo povsem novo za Jerneja. Kaj takega! In on o tem ni nič vedel. Kri mu šine v glavo, vstane in udari s pestjo po mizi.

«Fante, molči in ne obrekuj! Ciganom ne bom jaz dajal svoje hčere!»

Ogenj je bil v strehi. Vsi so vstali.

«Kdo so tisti cigani?» oglasijo se kovači, «brez doma smo danes, a cigani nismo.»

Pri teh besedah priletel je od kovaške mize prvi vrč naravnost pred Jerneja ter se razletel v kosce, ne da bi sicer koga poškodoval.

«Udri psa!» se je razlegal po vsej pivnici divji glas «hudega Janeza.»

«Stojte, fantje! Mir, fantje!» priteklo je krčmar. Zmenili so se zanj, kakor za lanski sneg. Ali ena srčna želja se je krčmarju le izpolnila; pretep se je zavlekel proti durim.

«Naj se le česnejo, naj se pobijejo vsi, pred hišo kolikor hočejo; vsaj ne bo treba odgovarjati gosposki.»

Medtem so fantje in kmetje potisnili kovače iz krčme. Zdelo se je, da bo s tem pretepa konec. Ali ni bilo tako. Ko je videl «hudi Janez», da so se kovači morali umakniti, je ves pobesnel. Zgrabil je za poleno in se zagnal proti gruči pri vratih. Zavihtel je svoje orožje, grozno zaklel in predno se je ta ali oni zavedel, zgrudil se je starejšina Jernej z razklano črepinjo na tla. «In moja bo,

Slovani združujejo, in kako silijo, kakor n. pr. Čehi preko dosedanjih mej. Toda sedaj imajo še Nemci moč in sedaj imajo še vlado. Zato pa poskušajo predno se prične zadnji odločilni boj med Slovanstvom in Nemštvom v Avstriji z vso silo, tako rekoč v zadnjem trenutku, odcepiti vejo koroskega slovenskega naroda od Slovenstva in Slovanstva sploh.

Südmark in Sulferein dere Nemce kjer in kakor le more, da izpreša iz njih kolikor mogoče več tisočakov. Po stotisočake sipljejo Nemci v zadnjih letih na slovenski kraj dežele. Med tem, ko je med njihovimi otroci v marsikaterem kraju doma siromašnost in zanikernost, med tem, ko se marsikateri nemška kočja v nemških krajih podira in se ljudi od samega mrčesa in uši že ne morejo več pomagati, porabijo Nemci ves svoj nabrani denar za to, da podkupujejo učitelje in šole in sploh vsakega Slovenca, ki sprejme judeževе groše in se zaveže postati Nемеc. Kjer je kaka bajta ali hiša na Slovenskem na prodaj, Südmarka jo kupi z veseljem, da prežene zopet kakega Slovenca od rodne zemlje.

Če drugače ne more, izposojuje lai pa kupi dolgove, da potem, kakor svoj čas Judi, kadar je čas, zadavi ubogega dolžnika in postavi na njegovo mesto Nemca.

Kar denar ne more narediti, pa napravi uradnik. Posebno nižji uradniki pri davkarjih in sodnijah, da celo pri okrajnih glavarstvih so v službi germanizacije in lepo število jih je, ki so za to plačani, bodisi direktno ali indirektno s tem, da dobijo posojila, od katerih vedo, da jih ni treba vrniti. Ti uradniki sekirajo naše ljudi, kjer le morejo in grede na roke tistim, ki so znani kot Nemci ali Nemčurji. Če izpregovorijo naši ljudje slovensko besedo v teh uradih, morajo biti pripravljani, da se jim bode treba boriti za svojo pravico, kakor bi bili mi državljani druge vrste.

Večina učiteljev je nastavljena v naših krajih samo za to, da slovenske otroke ali ponemčuje ali pa napravi neumne. To se učiteljem seveda v lepših besedah naravnost naroči od deželnega šolskega sveta in dež. šolskega nadzornika. Gorje tistemu značajnemu učitelju, ki se ne uda. V najvišje, najslabše kraje pride, ali pa v čisto nemški kraj.

Dalje prih.

Dopisi.

Velikovec. (V žigalice družbe sv. Civil in Metod.) Dogodki v zdajšnjem času, so menda pretresli tudi gospode pri Narodnem domu v Velikovecu, kajti najdejo se poleg «Obmejnih» tudi še te od družbe Sv. C. in M., kar prej seveda ni smelo biti. Morebiti bodo pa le počasi spoznali, da se vedno bolj gre za narodnost kakor za vero? Čas bo to učil!

Sv. Neža pri Velikovecu. (Zborovanje vobrskega Bauernvereina.) 14. t. m. se je vršilo pri Landwirtu zborovanje kmetske podružnice (Bauernvereina) za Vovbre. Govoril je gosp. Schumy o socializmu in liberalizmu in g. učitelj J. Wiegler o novemu nemškem «Pressvereinu», ki izdaja nemške poljudne knjige, kakor družba

če imam zasaditi rdečega petelina na vse vaše strehe!» je zavrnil Janez in obstal težko sopeč kakor pribit na mestu.

Prinesli so baklje, priteklo so ženske, nastal je krik in jok. Kakor brezumen je strmel «hudič Janez» na svoje delo. Jela ga je minevati pijanost in jeza. In ko je zagledal svojo Nežiko, kako se je zgrudila ob svojem očetu na tla, kako mu s svojimi mehкими prsti gladi okrvavljene redke lase s čela in kako ga obupno kliče: «oče, oče!» — tedaj mu pade morilno poleno iz rok. Zdi se mu, da se probuja iz sanj. Omahuje. Stari Matija, ki je od njegovih tovaršev ostal še edini pri njem, ga prime pod pozduho.

«Pridi!» mu reče mirno.

«Držite ga, morilca! Kri za kri!» zavpije kmet.

V tem pa pokaže nekdo nemo proti podklosterski strani. Vsi se ozro tjakaj.

Zarilo je nočno nebo in svit je padal na strme stene večnega Dobrača.

V tihi grozi se izpogledujejo ljudje. Na poboj, na kovača je mislil malokdo več. Nemi so prisluškovali vsi. Od nekod je prihajal nereden šum, kakor bi gdo gnal mnogoštevilno čredo po gozdu. Iz noči pa se začuje zategli klic:

«Bežite, ljudje božji! Turki gredo!»

(Dalje prih.)

sv. Mohorja ali St. Josephs Bücherbruderschaft. K temu bodi samo pripomnjeno, da so pisane knjige v strogo nemško-nacionalnem duhu. Nazadnje se je izročil poslancu Nageletu diplom, kot za častnega občana vobrskega.

Borovlje. Pri naši puškariji se je začelo zopet zelo slabo vrteti. Ako rayno še čas, ko se prirejajo veliki lovi in se rabi največ pušk, ni minul, vendar je že pričel za puškarijo zelo slab čas, tako da se moramo že zdaj bati, da bo čez zimo zelo malo dela ali pa tudi nič. Vzrok je temu v velikem delu razmerje naše države napram jugoslovanskim, balkanskim državam in deželam. Prej se je prodalo v te kraje ogromno število pušk ali z drugimi besedami povedano, mnoge puškarjev je imelo lep zaslužek pri izdelovanju pušk, naročenih iz teh krajev. Tekom letošnjega leta so vsled razmerja med našo državo in Srbijo, potem pa tudi zavoljo tega, ker se je prepovedalo na Hrvaškem nošenje orožja, razmere zelo zpreobrnilo na slabše. Celi balkanski, oziroma jugoslovanski trg je takorekoč za borovsko puškarijo izgubljen. Vsled prepovedi izvoza ne pride več nobeno blago iz našega kraja tja, izdelovalci puškarskega blaga v Nemški državi, v Belgiji in na Francoskem so si pa pridobili tekom enega leta vse jugoslovanske trge in pri sedanjih razmerah z ozirom na delovne moči, ni nobenega upanja, da bi naša puškarija še kdaj si mogla priboriti nazaj one trge. To pomeni za cele Borovlje tako velika škoda, da se danes sploh ne more reči, ali se bo rana dala zaceliti ali ne. Vendar hočemo upati, da se bodo inozemski odnosi naše države v kratkem tako izpremenile, da si naša puškarija pridobi novih trgov in odjemalcev. Toda naša puškarija ima tudi v svoji sredini velikega nasprotnika in škodljivca, človeka, ki nočinja misli in dala na to, kako bi uničil celo našo puškarsko obrt, da bi potem mogel sam postati kot prekupovalc v nemški državi izdelanih pušk bogataš, seveda v škodo ne le Borovelj, ampak celega Roža. Vendar danes nečemo natančneje pisati o tem, kako ta puhla glava škoduje s pomočjo Südmarke in z denarjem različnih judov naši puškariji. Toliko pa že danes povemo, da si bomo v prihodnji številko malo bolj natančno ogledali delovanje človeka, ki je največji škodljivec naše puškarije.

Brnca. (Otvoritev društvenega doma na Brnci) pri Beljaku minulo nedeljo so hoteli Nemci prepričati. Nemško časopisje je že cel teden prej hujskalo, da se misli izvršiti v nedeljo «Sokolsteinbruch» v Brnco in je pozivalo na izlet tjakaj. Prišlo je res kakih par sto hajlovcov; razsajali in divjali so pred poslopjem, strgali trobojnico in hoteli vlomiti v hišo, kar je pa preprečil komisar z orožniki. Bando so vodili domači učitelj in uradniki državne železnice. Slovenska slavnost se je vkljub temu vršila. — Tako se izraža kultura nemških banditov.

Launsdorf-Hüttenberg. (Nesreča na železnici.) Na progi sta trčila osebni in tovorni vlak. Ranjenih je 12 oseb. Stroja sta poškodovana in 9 vagonov je skočilo s tira. Štirje vagoni tovrnega vlaka so zgoreli.

Sele. V nedeljo, dne 14. t. m. smo imeli v Selah vesel dan, kakršnih v sitnem jesenskem času malokdaj doživimo. Že v soboto se je raznesla vest, da pridejo tamburaši iz Borovelj. V nedeljo pa je res prikorakalo 14 slovenskih korenjakov v rdečih čepicah, ki so vzbujali z svojim na-topom vseobčno pozornost. Res smo že večkrat slišali, da so borovski tamburaši najbolj izurjeni izmed vseh koroskih; da pa znajo tako lepo in mило igrati, to pa vendar nismo mislili. Človek bi najrajši kar v enomer sedel pri njih in jih poslušal. Zavoljo tega se pa tudi ni čuditi, da je cela Mažijeva hiša bila do zadnjega kotička natlačeno polna, toliko ljudi se je zbralo. Narodni Borovljani so pa tudi pokazali, da znajo lepo peti. Nepozabljiv nam ostane trenutek, ko so tamburaši zapeli narodno himno «Hej Slovani». Kakor na povelje se je vse vzdignilo raz sedeže in stoji poslušalo to krasno pesem. Razume se, da smo ostali v pozno noč skupaj, saj pa veselja tudi ni hotelo biti ne konca ne kraja. Res hvaležni smo borovskim tamburašem za obilno veselje, katero so nam napravili, in trdno upamo, da se v prav kratkem času zopet vidimo. Do tedaj jim pa kličemo krepak: Na zdar!

Borovlje. Pri c. kr. pošti v Borovljah vlada je čudne razmere. Prišlo je že tako daleč, da mnogo ljudij hodi rajše na pošto v Podgoro v drugo občino, samo da se izognejo različnim neprijetnostim. Ako se razmere ne izboljšajo v kratkem, prišli bomo z veliko metlo! Razumete?

Resnik pri Borovljah. Dne 21. t. m. priredilo je delavsko tamburaško društvo «Strel» iz Borovelj v gostilni «Pri Mlinarju» tamburaški koncert. Izvrstni tamburaši so svirali skoraj neprenehoma do polnoči v veliko veselje in radost vseh navzočih. Najbolj ugajala je občinstvu «Ankina polka», to je tako izboren muzikaličen umotvor, da ga mora poslušati tudi najbolj razvajen meščan z veliko slastjo. Koncert je bil prirejen v slovo g. Š. Čemerju, ki se odpelje v kratkem v Ameriko. Njemu v slovo je govoril primerne besede član borovskega «Sokola». Tudi mi želimo, da se g. Čemer vrne enkrat kot «bogat stric» iz Amerike.

Borovlje. Telovadno društvo «Sokol» bo gojil tudi zimski sport, posebno pa sankanje, čemur nudi največ prilike cesta čez Ljubelj. Nabavilo si bo primerno število sank, katerih se bodo mogli

redni in podporni člani posluževati brezplačno. Naj torej vsak, kdor ima z sankanjem veselje, ne da bi si mogel sam lastnih sank kupiti, pristopi kot podporni član k našemu «Sokolu».

Podgora. Ravnateljstvo državne železnice je vendar enkrat dalo napraviti na kolodvoru čakalnico, katero smo že tako hudo pogrešali. Stavba je zelo lična in lepa. Napis ostane dvojezičen kakor je bil. Socialno-demokratski odborniki naše občine, ki so se vsedli nemškutarjema na lim, so sli torej zastonj, brez vsakega vpeha, v ogenj po kostanj.

Kožentavra. Nemškutarjski učitelj Mah in Čavko in drugi taki in enaki kmetje so priredili zadnjo nedeljo pri našem protestantskem županu veselico, ali kakor oni pravijo «Bauernbundesversammlung». Glavno ulogo je igral žihpoljski župan Lučovnik, ki je med drugim dejal, naj se kmetje ne bojujejo za jezik, ampak naj vsak povsod govori v tem jeziku, katerega zna. Mi bi Sekavnica samo vprašali, zakaj se on sam ne ravna po svojih besedah. On se namreč peha in trudi za nemščino vedno in povsod in nemški listi sami so ga že hvallili kot največjega bojevnika za nemščino na Žihpoljah. No, pa on je že vedel, kakega kalibra je velika večina ljudij, h katerim je govoril. Zanimiva je bila ta veselica tudi še iz dveh drugih vzrokov, prvič, ker je po dolgem spanju zopet nastopil Pepo Krasnik, drugič pa, ker se je na tej prireditvi prvič produciral g. Fancoj, tajnik pivovarstva Oblasserja. Krasnik je govoril v pismeni, čisto pravilni slovenščini. Dobro bi torej bilo, da bi on raznim nemskim listom in gospodom v Celovcu povedal, da se lažejo, kadar pišejo in govorijo, da koroski Slovenci ne razumejo pisмене slovenščine. Uloga, v kateri je nastopil g. Fancoj, pa se je bolj slabo posrečila. Se je pač videlo, da je gospod, sicer povsod priljubljen, še dletant. Treba bo torej še mnogo truda, ako hoče take vloge vsaj količkaj srečno rešiti. Ali pa bi bilo boljše, da bi g. Fancoj v tej ulogi nikoli ne nastopil več; kaj mislite? Kaj družega ni omeniti, nesreče se nobene ni zgodilo, razen da borovskih kmetov, ogrizov, činkovcev in ovčarjev ni bilo, da se ga je pa za to naš Maček pri Kleweinu malo bolj pošteno nalezal.

Borovlje. (Na naslov c. kr. orožniške postaje.) Zadnji čas so začeli nekateri puškarski vajenci — pravijo, da so člani Turnvereina — v gručah pozno v noč laziti po Borovljah in v okolici. Zasedujejo druge puškarske vajence, o katerih vedo, da so narodni Slovenci. Dobro bi bilo, ako bi c. kr. žandarmerija na te zapeljane in nahujskane ljudi malo pazila in njih mojstrom povedala, kdaj morajo biti vajenci zvečer doma v postelji.

Celovec. Doktor Ehrlich, ki je po svojem pričanju brat dohtorja Arnejca, prireja med gotovimi ljudmi «socialna» predavanja, na katerih pa dozda se ni črnil besedica o socialnem vprašanju. Pač pa izkuša s tem, da udriha po zaslužnih narodnjakih, mlade ljudi pridobiti za neko drugo strujo. Ako to ne preneha in ako se bo še dalje od gotove straži strahovalo mlade ljudi z odtegnitvijo pedpor, pisali bomo drugače!

Šolske stvari.

Protest vsled imenovanja učiteljev je vložil pri naučnem ministrstvu poslanec Grafenauer. Upamo, da ne bode brez maščevanja ostalo postopanje deželnega šolskega sveta!

Slovenski krajni šolski svet! C. kr. okrajnim šolskim svetom je postalo nadležno obveščanje strank z epomani, oziroma pretnjami glede šolskih kazni. Priporočajo se za rabo seveda nemške tiskovine nemške tvrdke. Slovenski krajni šolski svet! pa si naj naroče iste v tiskarni družbe sv. Mohorja v Celovcu.

Narodna šola v Št. Rupertu pri Velikovecu. Z začetkom letošnjega šolskega leta se je otvoril k četrtemu razredu vsprozrednica. V tem razredu so združeni vsi dečki zadnjih starih šolskih let. Počuje v njem nanovo nameščen učitelj g. Anton Pesek. Prvi razred šteje 42, drugi 45, tretji 62, četrti, in sicer de ki 28, dekliški 35 otrok. Sicer se je kakor po navadi agitiralo proti «Narodni šoli», a kljub temu je častno število šole obiskujočih otrok. Toda slov. kmetje v okolisu, bi lahko imeli malo več narodne zavednosti in pošiljali naj bi svoje otroke mesto v mestno raje v to šolo in sicer zavoljo tega, ker se bodo tukaj ravno tako nemščine priučili in tudi ker so razredi v mestni šoli prensopoljani, tako da učitelji nimajo časa, se s Slovenci posebno ukvarjati.

Seja deželnega šolskega sveta dne 22. vlnotoka 1909. Stalno sta bili nameščeni: učiteljci Pavla Bayer za Kotmarovas in Valerija Kasch za Krejance. Imenovani podučiteljci: Andrej Gabruč za Stall v Belski dolini, Hermann Pacher za Globasnico, Adolf Sokol iz St. Ulricha. d. Goding. Imenovane podučiteljice: Ottilija Grast za Tinje, Marta Haring za Podkloster, Pavla Huber za Medgorje, Stefanija Kasch za Mohlece, Ana Urch za Djekse, Erika pl. Varbeck za St. Jakob v Rožu, Margareta Worliczek za Gustajn in Marija Zink za Libelice. Kot pomožni učitelj je bil imenovan učiteljski Grostl Jožef. Premeščeni: Solovodja Karl Hribnik iz Černeč v Kotmarovas kot šolski voditelj, Jož. f. Achatz iz Št. Lenarta pri Sedmih studencih v Žvabek kot solovodja, Janez Wiegler iz Vogrč v Velikovec, Klara Nagele iz Spod. Dravberga v Poreče, Georgina pl. Panzera iz St.

Rabite,

če imate nahod, če ste hripavi, zaslišeni in težko dihate, Fellerjev fluid z znamko «Elsafluid». Prepričali smo se sami pri bolečinah v prsih, v vratu i. t. d., o njegovem zdravilnem in kašel tolažečem vplivu. Tucat za poskušnjo 5 kron, dva tucata 8 kron 60 vinarjev franko. Izdeluje ga le lekarnar E. V. Feller v Stubici, Elsin trg št. 257 (Hrvaško

Sebastiana v Pogorje in Marija Tcharf iz Št. Jakoba v Rožni dolini v Šmarjetu v Rožu, Hugo Bernot iz Tiffen v Vogrče, Ludwig Kriesmann iz Sattendorfa v Bistrice na Zili, Wilhelm Kusternig iz Št. Ilja v Št. Jakob v Rožu, Blasius Lakata iz Bistrice na Zili v Zweinitz, Janez Matschilnig iz Annabichl v Št. Ilj v Rožni dolini, Janez Plesch iz Št. Jakoba v Rožu v Bistrice na Zili, Josef Pörsch iz Medgorij v St. Primuz, Janez Unterramer iz Globasnice v Št. Lipš pri Zineku, Bertrand Weißenbach iz Irtschen v Guštajn, Gabriela Hieränder iz Libelič v Prevalje, Maria Mikuluš iz Mohle v St. Sebastian, Gisela Socher iz Podljubela v Prevalje.

Svetovna politika.

K položaju. Še vedno se vrstijo pogajanja okoli delovnega programa poslanske zbornice. Nemci zahtevajo brezpogojno ustavljenje obstrukcije, moreče nikake rekonstrukcije kabineta. Zato ni verjetno, da bi se rešila ministrska kriza ugodno. Zasedanje zbornice bo najbrže v kratkem odgodeno. Potem mogoče zapoje § 14. svojo znano pesem.

Dunaj, 25. novembra. Seja poslanske zbornice se je pričela ob 2. in je bila nepričakovano mirna. Samo, ko je vstopilo ministrstvo, so jeli kričati česki radikali, obkladajoč Bismartha z raznimi, ne baš laskavimi priimki. Hrup se je povečal, ko je Bismarth predstavil novega poljedelskega ministra Popa. Nato je zbornica sprejela predlog poslanca Kurande, naj se voli odsek 52 članov, ki se naj peča o avstro-ogrskih bančnih in valutnih vprašanjih.

Dunaj, 24. novembra. Vlada je danes predložila šestmesečni proračunski provizorij in pooblastni zakon, da sme najeti 110 milijonov posojila v železniške in vojaške svrhe.

Zahteve češkega ženstva. Minolo nedeljo so imela češka ženska društva v praški mestni zborovalnici sestansko, na katero se je sklenilo tole resolucijo: 1.) Za kraljevino Češko naj se ustanovi zakon v zaščito narodnosti in češkega jezika, kakor so to naredili Nemci v alpskih deželah. 2.) Leta 1910 se mora ljudsko štetje vršiti po materinem jeziku. 3.) Vsak avstrijski minister mora znati enega slovanskih jezikov.

Na Črnogoro ima velik vpliv Italija. Pristanišče Bar, ki je bilo pod kuratelo Avstrije, vleče odslej Črnogoro v vedno večje ekonomsko robstvo Italije. V Podgorici je bila prva šola za pouk leščine. Danes je že več takih šol. Učitelje plačuje laška vlada. Vpliv Italije se silno širi in velika je nevarnost, da zajame Črnogoro take, da se ga ne otrese nikdar več. Laški trgovci so preplavili Črnogoro. Lahki imajo tudi monopol tobaka, ki gre v Italijo, Črnogorci pa morajo kaditi slab laški tobak. Knez Nikola tiči ves pod vplivom Italije. — Proti tujemu vplivu nastopajo «mladi Črnogorci».

Narodne zadeve.

Škandal na celovškem kolodvoru. Dolgo se že kratijo pravice Slovincem, toda tako daleč, da bi vsakega aretirali ali celo zaprli, ako se poslužuje slovenskega jezika, še vendar ni prislo. 4. t. m. pa so aretirali g. župana Miklavica čez Biata pri Pliberku, ker je zahteval vozni listek slovenski. Slabše se je godilo 10. t. m. g. Eeratu od Marije na Zili. Njega namreč niso samo aretovali, ampak še vrhutega zaprli čez noč in ga potem še na 24 ur zapora obsodili. Vsakemu pa, ki zahteva vozni listek slovensko, se pripeti, da ga kratkomalo ne dobi. To so vendar vnebojpijoči skandali, to je čisto navadno teptanje člena XIX. državne postave! Nazadnje se pa hujskanje čisto nekemu drugemu naloži, samo Nemci in nemškutarji tega ne delajo. Slovenski kmet, sploh vsak Slovenec naj si te dogodke dobro zapomni in vendar enkrat spozna ljubezen nemškutarjev in Nemcev in jim naj nikar slepo ne verjame. Zapomni si vendar, da niti za denar ne dobiš, kar zahtevaš v svojem jeziku, da si celo aretiran in zaprt! Ako se še sedaj ne zdramiš k narodni zavednosti in samo gledaš, kdaj je veča v nevarnosti, potem te seveda zapirali ne bodo, pač je nam Slovincem potema pogin neizogiben.

Nemški Prešvereln. Za imenovano družbo so se začeli nabirati člani. Ta družba je nanovo ustanovljena in ima namen izdajati ravnotako poljudne spisane knjige, kakor St. Josefs Bücherbruderschaft ali slov. Mohorjeva družba. Ustanovila se je tudi kot ravnotežje proti temi dvema. Knjige so torej pisane v strogo nemško-nacionalnem duhu. Tako bodo med Slovence romalo poleg teh nemške Sv. Jožefove bratovščine. Zalostno! Za Sv. Jožefa bratovščino se bo agitiralo po cerkvah, za Prešvereln pa po šoli. Odbor Mohorjeve družbe, pa se menda še ne bo spametoval in izdal tudi kako poučno knjigo, ne samo mašne, Marijine in misijonarake. Seveda, Slovincem je treba samo pobožnosti in molitve in potem bodo dosti močni,

braniti se proti nacionalnemu navalu Nemcev. Svetniki bodo že na strani stali in Bog bo de gotovo poslal blisk med sovražnike.

Vendar enkrat odločna beseda. Vedno strašnejše vesti prihajajo iz sosedne Koroške. Slovinci so brez pravic, na milost in nemilost izročeni par nemškim hujskačem. Zapira se jih, če pred uradi v svojem jeziku zahtevajo svojih pravic. Napada se slovenske hiše, pobija se jim sipe, napada se slovenske ljudi same dejansko — in vse to brez kazni. Prava vladarja Koroške sta danes nemški volksrat in celovski župan Metnitz, ne pa koroška deželna vlada. Minoli torek je zaprlo velikovsko okrajno glavarstvo slovenski «Narodni Dom» v Grebinju. — O očigled vsem tem nečuvenim dejstvom pravi «Slovenec»: «Sramota za celo Slovenstvo, če bomo pustili, da bodo v Celovcu Slovence zapirali in policijsko kaznovali po kazenskih paragrafi nemškega Volksrata! Rajši vse razbiti v parlamentu, kakor to dopustiti! Nobenega računskega zaključka in nobenih državnih potrebščin ne poznamo brez naših potrebščin, brez pravic Slovencev na Koroškem. In če bodo morebiti prišli Nemci na Dunaju do pameti, noben mir in nobeno premirje se ne sme skleniti, dokler bodo na Koroškem vladale take nezakonite razmere, razmere, ki so hujske kakor na Poznanjskem.» Odločne besede, ki bi jim naj sledila trezna dejanja. Uveljaviti drugi sistem, da! A razbiti parlament in tako morda za nedogleden čas odpreti na široko vrata še hujskemu nemškemu absolutizmu, ki nam lahko v tem času na Koroškem zaseka take rane, da jih desetletja ne bomo zacelili, tega pa ne more želiti noben pozitiven narodni politik!

Novi župan občine Vernberg na Koroškem. Slovenec Vošpernik je zahteval od deželnega odbora, naj pregleda računa prejšnjega nemškutarkega župana Oraša, ki so ga Slovinci pri zadnjih volitvah vrgli. Deželni računovodja Kager je konstatiral, da je oddal Oraš blagajno s primanjkljajem do 700 K. Akte je vzel seboj v Celovec. Torej nekaj smrdi! No, gospodine Linhart, dajte no v «Stajercu» kaj o tem povedati! Saj ste lani zaradi župana Kobentarja v Št. Jakobu v Rožu po nepotrebem izlili toliko črnila!

«Mir» in slovenski učitelji. «Mir» se čudi, da slovenski učitelji nečejo plesati okoli njegovih ljudi in se dela, kakor bi bil on s svojimi ljudmi že bogve kaj steril za slovenske učitelje. Povemo vam, da le lepo tiho bodite. Drugače bomo pa povedali mi, kaj ste že storili vi z vašimi ljudmi v posameznih slučajih slovenskim učiteljem.

Zakaj rujejo proti Ciril in Metodovi družbi. Kakor je poročala «Edinost», so napravili tisti ljudje, ki rujejo proti Ciril in Metodovi družbi pri Sv. Ivanu slavnost. Na slavnosti je bila tudi igra in čujte: obleka za igro se je kupila z denarji, ki so bili namenjeni za obmejne Slovence. Zlaj nam je seveda jasno, zakaj se ruje proti Ciril in Metodovi družbi in se nabira za «obmejne Slovence».

Le po njem! Po kom? — Po tistem, ki ni klerikalec od nog do glave. «Domoljub» piše v svoji 17. številki takole: «Pristojno je, ponižavati in ozloglaviti v mnogih slučajih tudi osebo samo. Dovoljeno je v mnogih slučajih jasno osvetljevati nepoštenost in podlost škodljivega neprijatelja, smešiti njegovo nrav, sramotiti njegovo ime in priimek.» Po domače se to pravi. Ponižujte takega, ki ni klerikalec, osmesite ga pred svetom, spravite njegovo ime na slab glas. Recite ljudem, da je nepošten, spravite čez njega vse, kar le morete, škodujte mu, kakor mu le morete, hecajte proti njemu i. t. d. — «Domoljub» je časopis, ki se tiska v Katoliški tiskarni. «Domoljub» je časopis, ki ga pišejo fajmoštri, tehanti in kaplani. «Domoljub» je časopis, ki ga priporočajo duhovni čez kancel. In tak časopis si upa tako pisati. Tak «krsanski» časopis si upa tako podpohovati. Da teh ljudi sram ni! Slovinci, če bo vam še ponujal kdo ta časopis, zavrnite ga odločno. Nam je pa čisto prav, da duhovniki tudi po časopisih pustijo tiskati take hecarije. In vsaj vsak človek sam vidi, kako hujskajo soseda proti sosedom. Na tihem so že davno tako delali. Zdaj pa imamo vsaj dokaz črno na belem. Kaj pa Kristus pravi? Kristus pravi: ljubite svoje sovražnike in molite za nje. Ali so potem fajmoštri in kaplani, ki ljudi drugače učijo, res nasledniki Kristusa? Če imajo le še malo sramote v sebi, jih mora rdečica politi, ko izrečejo besede: naslednik Kristusa. Taki ljudje so nasledniki satana ne pa Kristusa. Taki ljudje bodo spravili naše ljudstvo ob vse vero.

Nemška firma v Gradcu. Češki arhitekt Jos. Knez je poslal firmi V. J. Wolf, stavb. in umet. ključavničarju v Gradcu, naročilo v českem jeziku. Firma je odgovorila prvič nemško, na drugo naročilo pa sploh ni dala odgovora, ampak napisal: «Nicht angenommen, da Adresse tschechisch. Ing. V. Wolf.» Tako torej delajo Nemci. V tem oziru si pač moramo postaviti Nemce za vzgled. Če bi Slovinci Nemce v tem oziru povsod in vedno posnemali, kako malo zagrožena bi bila naša narodna stvar. Slovenski občinski uradi in krajni šolski sveti! Kdaj boste začeli uradovati v slovenskem jeziku in vračevati oblastnijam nemške dopise?

Nekaj strašnega se je zopet zgodilo v Celovcu. Župan Miklavic iz bližine Velikovca je na kolodvoru v Celovcu zahteval vozni listek v slovenskem jeziku. Ker ga uradnica ni hotela razumeti, je v razburjenosti povedal par krepkih. Potem se je podal na vlak brez listka in ker ni hotel službujočim organom nemški odgovarjati, ga je stražnik aretiral. To je namreč v smislu svoječasne izjave poslanca in celovskega župana dr. Metniza v deželnem zboru, da bo dal zapreti vsakega, ki bode v Celovcu «izzival» s slovenščino. Opravičeno vprašamo tega nestrpnega možakarja, a i da zapirati tudi vse one, ki v njegovi pisarni govorijo slovenski, in vse one, ki govorijo slovenski po raznih celovških trgovinah. O slučaju Miklavica so celovške «Freie Stimmen» kajpada napisale podrobno ogorčeno poročilo! Pa res, da se še kdo na svetu drzne slovensko govoriti.

Izdajalci smo samo Slovinci. V Aradu so odkrili dne 20. septembra slovesno Košutov spomenik. Košut je bil izdajalec Avstrije. Bil je zaradi tega iz Avstrije izgnan. Umrli je na tujem in je bil na tujem pokopan. Pa Ogrri niso taki strahopetneži, kakor smo mi Slovinci. Zahtevali so, da se njegove kosti prepeljejo domov na Ogrsko in se pokopljejo na domačih tleh. In ker so Ogrri neizprosni, ker ne pustijo imeti s seboj bajže, jim je morala vlada to tudi res dovoliti. Zdaj pa so postavili ravno tistemu izdajalskemu Košutu, ki še na Ogrskem prej živeti ni smel, imeniten spomenik, in pri odkritju tega spomenika sta bila tudi: bivši predsednik ogrske poslanske zbornice Just in pa ogrski minister Košut (sin tistega Košuta, kateremu se je postavil spomenik). Minister Košut je smel imeti na grobu tudi govor. V svojem govoru je povdarjal to, kar je povdarjal že tudi Bismarck, namreč: da je skrivnost vse politike, poslužiti se v pravem času pravih pripomočkov. Te besede bomo morali tudi Slovinci bolj upoštevati.

Kdor se veže z Nemci? Če so na Kranjskem kakšne volitve, pomagajo slovenski klerikalci vselej Nemcem do zmage. Slov. klerikalcem je torej ljubše, da zmaga Nemec, kakor pa Slovenec. Taki ljudje bodo potem še v narodnosti kaj govorili in komu drugemu očitali, da se z Nemci veže!

Kdo je narodnjak? Klerikalci napadajo čez vso mero slovanskega ministra Bilinskega, čeravno je Blinski tudi Slovincem pravičen. Nemška ministra Hohenburgerja in Stürgha, ki sta oba zagrizena Nemca in sovražnika Slovencev, ta dva ministra pa pustijo klerikalci lepo pri pokoju.

Pogum klerikalnih obrekovalcev. Duhoven Lampe je pisal v klerikalnem časopisu, ki se imenuje «Slovenec», laži. Zato je bil tožen. Ko bi bil imel iti v kancelijo pred sodnika, ga pa ni bilo v Ljubljani. Potegnili jo je v Rim. Nato je bil za urednika pri «Slovincu» Štefe, ki je bil zaradi obrekovanja tožen in bi bil imel pred sodnika — ga pa ni bilo v Ljubljani. Zdaj je bil seveda zopet drugi urednik, po imenu Moskerce. Tudi ta je lagal in bi imel iti pred sodnijo. Pa glej ga vraga: zbal se je resnice in jo je tudi potegnili na tihem iz Ljubljane in je bežal daleč, daleč čez avstrijsko mejo, da ga ni mogla doseči postava. Na Stajerskem je tožen urednik klerikalnega lista «Straže». (Piše se Viktor Čenčič.) Ravno tako je tožen tudi menih Anzeln Murn. Zmerjati in krasti čast, to je seveda lahko, ko pa pride sodnija, tedaj je kaj drugega. Ko je prinesel sluga ukaz, da bi imel iti Viktor Čenčič pred sodnika, ga pa nikjer ni bilo in nihče ne ve, kam je pobegnil. Potem je nesel sluga ukaz menihu Murnu v kloster. Pa glej: Murna zopet nikjer ni in nihče ne ve, kam je šel. Oba sta se skrila in bodeta tako dolgo skrita, da bo potekel čas, ko bi imela dobiti za obrekovanje kazni. Potem bosta pa prišla na dan in bodeta lagala naprej.

Z dolgim nosom so odšli — kakor smo že poročali — nemški in nemškutarški učiteljskički, ki

so pričakovali zadnjič zvečer pesnika Roseggerja na kolodvoru. Mestno gledališče je namreč priredilo v prid Roseggerjevega fonda igro: «Am Tage des Gerichtes» (Na dan sodbe), kateri bi imel prisostvovati tudi pisatelj sam. Ko se je bližal prihod ylaka, zbralo se je (na kolodvoru) nekaj radovednežev, skoraj vsi učiteljski (tudi tisti po zavodih) in nekaj odposlancev od mesta. Nestrpno so ga pričakovali, vsak ga je hotel prvi videti, vsak prvi pozdraviti ali boljše rečeno zautiliti «Heil». Vlak je pripihal, vse oči so bile vprte na izhod — a Roseggerja ni bilo nikjer videti. Poslal jim je samo za tolažilo brzovaj, da je zadržan. Tako nfarbanim ni preostajalo nič drugega, nego da se vrnejo z dolgim nosom. Bila jih je cela procesija (učiteljski namreč), ki se je vlekla skozi Kolodvorsko cesto in Pavličovo ulico pevaje proti «Heim-u». Mimo «Posojilnice in hranilnice» je petje in tulenje prenehalo ter začelo žvižganje in medvedsko mrmranje. Pred «Heimom» pa je zadonela patriotska pesem «Die Wacht am Rhein»! Nakar se je sprevod raznešel. Mi seveda nimamo nič proti pozdravu pesnika, posebno pa ako se vrši dostojno! Vprašamo gosp. ravnatelja, je li takšno postopanje učiteljskih po «Disciplinarnem redu» dovoljeno? Treba je samo, da kak Slovenec, izpregovori slovensko, je že discipliniran in dobi ukor od konference, takšna izživajoča postopanja pa se mirno gledajo. To vse si bodemo zapomnili, v državnem zboru pride vse na dnevni red! Potem pa ni treba nobenega jadikovanja!

Naš molk — naš grobokop. Dannadan prinašajo nemški listi novice o vsaki posestni izpremembi, o vsaki važnejši kupčiji, o vsakem najemu na slovenskih tleh in opozarjajo naše nasprotnike, da naj si pri tej priliki pridobe kako zaslugo za nemštvo s tem, da spodrinejo Slovence, če le mogoče z nemškim kapitalom. «Südmarka» in nemške narodne banke pa jim gredo pri tem radovoljno na roke. In mi? Mi ne izvemo radi zanemarjene žurnalistične korespondence, radi naše komodnosti prav ničesar ali pa šele tedaj, ko občutimo moč tujega kapitala sami na sebi. Hladnokrvno gledamo, kako nam malo po malem gine domovina in če ne posežemo v zadnji uri vmes, bomo po desetletjih stali kot tuji na domačih tleh, heloti naših dosedanjih narodov. Ali bi ne bila dolžnost vsakega zavednega Slovence, da skrbi, da se domača tla ohranijo domačim našim vnukom. Kaj bi rekli naši pradedje, če bi slišali le že «Wacht am Rhein» v dolinah, kjer so donele še v njihovih časih slovenske pesmi. Ta proces gospodarskega umikanja slovenskega prebivalstva se mora omejiti. Ustanovilo se je že dolgo potrebno društvo «Branibor» v Ljubljani. Pozivljamo vsakega zavednega Slovence, da naznani vsako, četudi neznanstveno stvar v tem oziru ali omenjemu društvu ali pa uredništvu «Korošca», da potom časnikarskih novic opozarjamo Slovence (posebno tudi hranilnice, ki bi z podeljevanjem cenega kredita v tem oziru marsikaj storile za domačo grudo), da po mogočnosti preprečimo toli konsekvantno in nevarno vgnjezdevanje tujega elementa v dosedaj še kompaktno celine slov. prebivalstva. Še tako neznatna novica je dobro došla. Slovenski Korotan Slovincem, to bodi naše geslo!

Gospodarska vprašanja.

Kadar kupuješ sadna drevesa, drži se naslednjih pravil: 1.) Kupi le taka drevesa, ki niso bila po cepljenju pri tleh nad 6 let v drevesnici, ker drugače so ostarela. 2.) Glej, da bodo imela drevesca meter nad zemljo v obsegu vsaj 6 do 8 cm. 3.) Da bodo mogla nositi vrh ali krono, naj se deblo primerno zožuje in naj bo pri tleh vsaj tretjino debelejšje nego tam, kjer prehaja v vrhe. 4.) Lubad naj bo gladka in zdrava. 5.) Deblo naj bo ravno. 6.) Drevesa naj imajo dovolj korenin, in sicer najmanj 4 do 6 stranskih, ki se morajo razširiti na vse strani in morajo imeti dovolj sesalk.

7.) Vrh naj ima štiri, kvečjemu šest mladik, ki morajo biti razdeljene enakomerno na vse strani. 8.) Glej, da izbereš vrste, ki se jima bo zemlja in podnebje prilagalo. 9.) Glej, da bo vrsta sadja taka, kakršno rabiš za svoje razmere. 10.) Ne kupuj nikdar sadnih dreves na trgu, ker ne moreš vedeti, kaj kupiš, ampak kupi vselej v zanesljivi drevesnici.

Vaše zdravje si ohranite! Vaše slabosti in bolečine irgineje. Vaše oči, živci, mišice, kite se krepčajo, Vaše spanje je zdravo in splošno blagostanje se najhitreje pojavi, ako rabite Fellerjev fluid z znamko «Elsfluid». Trcat za poskušnjo 5 kron franko. Izdelovatelj lekarnar Feller v Stubici, Elsin trg št 257 (Hrvatska).

Kateri narod je najbolj varčen? Med 100 osebami na Danskem jih je 51, ki dajejo svoje prihranke v hranilnice, na Norveškem 32, na Francoskem 29, na Angleškem 27, na Nizozemskem 26, v Italiji 20, v Avstriji 19, na Ogrskem 7, na Ruskem 3. Na vsakega prebivalca pride hranilnih vlog povprečno: na Danskem krog 410 K, na Pruskem 253 K, na Norveškem 210 K, v Avstriji 174 K, na Angleškem 115 K, na Francoskem 105 K, na Ogrskem 80 K, na Nizozemskem 73 K, v Italiji 72 K, na Ruskem 18 K.

Tržne cene v Celovcu

dne 11. novembra 1909.

Predmet	Priprajano v vrečah	Prodajna cena po 100 kilogramov						Znižana srednja cena							
		Teža		najnižja		srednja		najvišja		vredn.					
		80 litr.	hektol.	K	h	K	h	K	h	80 litr.	hektol.				
pšenica	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
rž	35	58	72	—	—	—	20	34	11	80	14	75			
ječmen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
oves	60	36	45	16	—	16	50	17	—	5	95	7	44		
ajda	48	48	60	—	—	—	—	—	—	18	33	8	11		
koruza	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
pšeno	6	63	79	—	—	—	—	—	—	28	57	18	—	22	50
proso	2	58	72	—	—	—	—	—	—	15	50	9	—	11	25
grah	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
leča	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
fižol, bel	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
„ rdeč	8	62	77	—	—	—	—	—	—	27	—	16	74	20	92
bob	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
krompir	70	45	76	—	—	—	—	—	—	4	88	2	20	3	58
deteljno seme	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
seno, sladko	7	—	—	11	—	11	50	12	—	—	—	—	—	—	—
„ kisl	35	—	—	7	75	8	50	10	—	—	—	—	—	—	—
slama	27	—	—	6	—	7	—	8	—	—	—	—	—	—	—
zelnje glave, 100 kom.	—	—	—	5	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—
repa, 1 vreča	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
smetana, 1 liter	—	—	—	—	—	—	—	—	—	60	—	1	20	—	—
mleko, 1 „	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24	—	26	—	—	—
maslo	—	—	—	—	—	—	—	—	—	260	—	280	—	—	—
surovo maslo	—	—	—	—	—	—	—	—	—	260	—	320	—	—	—
špoh, okajen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	220	—	240	—	—	—
„ surov	—	—	—	—	—	—	—	—	—	170	—	180	—	—	—
svinjska mast	—	—	—	—	—	—	—	—	—	180	—	190	—	—	—
jajca	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
piške	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2	40	—	—
kapuni	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
race	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
gosi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	—	12	—	—	—
30 cm dolga trda drva	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	20	3	50	—	—
30 „ „ mehka „	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	80	3	30	—	—
80 „ „ „	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Raznoterosti.

Šele 54 let star, pa je že praded ali stari dedej. V Čkagi (v Ameriki) živi mož, kateremu je ime Jurij Fajks. Ta mož je star šele 54 let, pa ima že sina, kateri ima že tudi sina in hči tega sina ima tudi že sinčka.

Maslo iz petroleja. V Ameriki živi bogatin po imenu Rockefeller. Ta mož ima toliko denarja, da sam ne ve, koliko obresti pravzaprav dobi v enem letu. Jame, iz katerih kopljejo petrolej, so tudi njegove. Da bi petrolej se bolj dobro spravil v denar, misli delati iz njega maslo. Zdaj delajo že iz petroleja različne maže in zavbe (maža za čevlje, za mašine i. t. d.). Morebiti bomo res še jedli maslo iz petroleja. Tedaj bo pa dobro, ker ne bomo potrebovali več krav. Konjev tako ne bomo več rabili po malem, ker bomo zvozili vse z avtomobilom, na ta način bi nam pa še krav ne bilo treba več imeti. Da bi nam dal Rockefeller le dosti denarjev. Denar bi nam bil ljubši, kakor pa maslo iz petroleja.

Kako dela vlada v Bosni in Hercegovini! Avstrijska vlada je leta 1878 Bosno in Hercegovino okupirala, to se pravi, vzela v svojo preskrbo. Druge države so ji privolile to zaradi tega, ker so mislile, da bo Avstrija bolj skrbela za Bošnjake, kakor pa Turčija. V resnici je pa Avstrija uboge Bošnjake le izsesavala. Namesto da bi skrbela za to, da bi se poučili domači kmetje, kako se mora obdelovati zemlja, da prinese več dobička, vlačila je Avstrija v Bosno in Herce-

govino ljudi iz Nemčije. Tem je potem dala vlada vse, kar so le želeli. Domači kmet je pa stradal. Namesto, da bi dala ljudem šol, v katerih bi se poučevalo v materem jeziku, vsiljevala jim je (ravno tako, kakor na Koroškem) le dlačeno nemščino, tako dolgo, da je reklo ljudstvo: Stojte, do sem in ne dalje, dajte nam šole, ki bodo za ljudi, ne pa za nemškutarijo! Če je vlada sezidala kako hišo, je dobila vso opravo in vse drugo z Dunaja. In tu se ni nič hranilo z denarjem. Ena vrata za neko hišo, ki so prišla z Dunaja, so veljala 80 do 100 kron. Doma v Bosni pa je cena čez mero. Okna so veljala (eno okno) po 40 do 60 kron. Morebiti od začetka res ni bilo dovolj mizarjev v Bosni, pa vlada je dobavljala še tudi leta 1890 vse z Dunaja, seveda od Nemcev, in jim vse tako drago plačevala. V Bosni imajo dovolj konj. Tam ti vozi domači kmet cel dan pridno les, kamenje i. t. d. in mu ni treba plačati za to več, kakor pa eno krono (za konja s človekom vred). Avstrijska vlada je pa dobila fijkarje z Dunaja, da so vozili po Bosni uradnike in je plačala enemu fijkarju na dan po 60 do 100 kron (reci 60 do 100 kron!) Domači kmetje morebiti res niso imeli takih vozov, da bi se mogli voziti v njih ti visoki gospodje na državne troške, toda vlada bi jim jih bila lahko kupila. Saj tak voz ne velja več kakor pa 100 goldinarjev. Ko bi bil imel domačin tak voz, vozil bi bil prav rad na dom za pet kron in bi bil vesel, da bi si mogel kaj zaslužiti. V dveh ali treh dneh bi bil voz torej plačan in domači ljudje bi bili imeli zaslužek. Pa seveda, naša vlada meče Nemcem povsod s polnimi rokami denar, za ubogega, tepenega Bošnjaka pa nima nič drugega, kakor pa več. Avstrijska vlada je tudi skrbela, da so dobili trgovino Nemci v svoje krepilje. Pred okupacijo so tržili Bošnjaki pridno s soljo in so si vsaj tu prislužili nekaj novcev, avstrijska vlada pa je prepovedala domačinom tržiti s soljo in je izročila to pravico (monopol) zopet podružnici dunajske banke (Unionbank). Hranilnic in posojilnic Bošnjaki leta in leta niso smeli ustanovljati in so morali izposojevati denar od privandranih Nemcev in židov. Tem oderuhom so pa morali plačevati ubogi trpini po 20%, 30%, 40% ali celo 50% obresti. Če si ubogi Bošnjak ni mogel več pomagati in ni imel denarja za več, iti je moral po njega k Nemcu ali židu in tu se mu je odtegnilo za obresti od sto goldinarjev že kar 50 goldinarjev vnaprej. Z okupacijo je dobila vlada ogromne gozdove. Iz teh seka dannadan les. Pa ta les ne dobijo domači kmetje ali trgovci z lesom, Bog ne daj, vlada ga proda nemškim trgovcem ali pa judom za sramotno nizke cene. Če dela vlada tako z ubogimi Bošnjaki, potem se ne smemo čuditi, da jim nič ni za Avstrijo.

:: Našim rodbinam priporočamo ::
Kolinsko cikorijo!

Epilepsija.

Kdor trpi na božjasti, krču in drugih nervoznih boleznih, zateva naj knjigo o tem.

52-40 Dobi jo zastonj in poštnine prosto v 10
Labudovi lekarni, Frankobrod o. M.
(Privil. Schwanen-Apotheke, Frankfurt a. M.)

Varstvena znamka: „SIDRO“

Sinement Capsici comp.,

namomestek za 27

sidrov - pain - expeller

je vobče priznan kot izvrstno, bolečine tolažeče in odvajalno vmetenje pri prehlajenju i. t. d. Dobi se ga v vseh lekarnah za 80 v, K 1-40 in 2 K. Pri nakupu tega povsod priljubljenega domačega zdravila, naj se vzame le izvirne steklenice in skalje z našo varstveno znamko „sidro“, kajti potem je gotovo, da se je dobil izvorni izdelek.

Dr. Richterja lekarna pri „zlatem levu“

v Pragi
Elizabetna ulica št. 5, nova.

Razpošiljatev vsak dan.

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Celovcu.

Akcijski kapital K 3,000.000.

Denarne vloge obrestujemo po

4 1/2 %

od dne vloge do dneva vzdiga.

Kolodvorska cesta št. 27.

Zamenjava in eskomptuje izrebane vrednostne papirje in vnovčuje zapadle kupone. Daje predujme na vrednostne papirje. — Zavaruje srečke proti kurzni izgubi. Vinkuluje in devinkuluje vojaške in ženitninske kavclje. **Eskompt in inkasso menic. :: Borzna naročila.**

Centrala v Ljubljani. Podr. v Spiljetu in Trstu.

Turške srečke. Šest žrebanj na leto. Glavni dobitek 300.000 frankov. Na mesečno odplačevanje po K 8— za komad. 1 62—43

Tiske srečke s 4% obrestmi. Dve žrebanji na leto. Glavni dobitek K 180.000. Na mesečno vplačevanje po K 10— za komad.

Prodaja vseh vrst vred papirjev proti gotovini po dnevnem kurzu.